

بازی بارزانی با آرمان کردها

تحولاتی که هفته گذشته در اقلیم کردستان عراق که در قالب اعتراضات مردمی به دفاتر اصلی دو حزب اصلی کردستان رخ داد، مسبوق به سابقه است و پس از ماجرای همه‌پرسی ایجاد نشده است. در واقع، این همه‌پرسی استقلال اقلیم کردستان بود که برای تحت پوشش قرار دادن این نارضایتی از سوی مسعود بارزانی مطرح شد.

به گزارش آرمان نیوز: وضعیت معیشتی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی اقلیم کردستان عراق در چند سال اخیر پس از یک دوره شکوفایی، بشدت بحرانی شده است. دوران شکوفایی اقلیم در حالی بین سال‌های 2003 تا 2013 به وجود آمد که دولت مرکزی بشدت تضعیف شده بود و نمی‌توانست حاکمیت خود را در بسیاری از مناطق عراق اعمال کند که در اشغال داعش بود. در این شرایط مسعود بارزانی از وضعیت بوجود آمده سوءاستفاده کرد و حیطة اقلیم را تا کرکوک گسترش داد و با تصرف چاه‌های نفت آن، به صادرات نفت بدون موافقت دولت مرکزی عراق دست زد، بی‌آن‌که یک دلار از صدور نفت به دولت مرکزی بپردازد. در این زمینه، دولت ترکیه با اقلیم همکاری گسترده داشت. این وضعیت سبب ایجاد یک دوره کاذب شکوفایی شد، اما این دوره کاذب از سال 2013 رو به افول گذاشت. قیمت نفت بشدت پایین آمد و درآمدهای اقلیم کردستان کاهش یافت و دولت اقلیم را با وضعیتی روبه‌رو کرد که نمی‌توانست سیاست‌های قبلی خود را ادامه دهد.

از سوی دیگر، درآمدهای هنگفت حاصله در آن دوره شکوفایی به نفع مردم کرد سرمایه‌گذاری نشد، بلکه به علت فساد مالی گسترده در هیات حاکمه کردستان، به ویژه خانواده بارزانی و بستگانشان، حجم زیادی از این درآمدها را به خود اختصاص دادند و شهروندان عادی کرد در شمال عراق تا حد زیادی از این نعمت‌ها محروم ماندند. در نتیجه، پس از کاهش درآمدها، فشار اصلی بر شهروندان عادی کرد تحمیل شد.

زمانی که نارضایتی‌ها در اقلیم اوج گرفت، گروه‌های مختلف و جنبش‌های مدنی تلاش کردند صدای مردم را به گوش مسئولان برسانند. اما برخورد بارزانی به جای پاسخ و اجابت کردن درخواست‌های مردم، سرکوب اعتراضات و آزادی‌ها در اقلیم را به دنبال داشت و همان دموکراسی نیم‌بندی که ایجاد شده بود را از بین برد و به ویژه پس از این‌که جلال طالبانی دچار سکنه مغزی شد، با قبضه کردن کامل قدرت، یک دیکتاتوری فردی را در اقلیم حاکم کرد.

در چنین شرایطی دولت اقلیم کردستان که قادر به پرداخت حقوق کارمندان نبود، با وجود این‌که حاضر به پذیرش هیچ‌گونه حق حاکمیتی از سوی دولت مرکزی نمی‌شد، دست به دامن دولت مرکزی شد و انتظار داشت که دولت مرکزی حقوق کارمندان اقلیم را پرداخت کند که دولت مرکزی هم زیر بار این خواسته نرفت.

همه این موضوعات سبب شد تا حجم نارضایتی‌ها در اقلیم کردستان بشدت افزایش پیدا کند. اما به علت خطر داعش این مسائل کمتر خود را نشان می‌داد. اولویت امنیت سبب می‌شد که مردم این مشکلات را تحمل کنند. با شکست داعش در عراق و آزاد شدن موصل این مانع برطرف شد و مردم اقلیم انتظار داشتند مسعود بارزانی که چند سالی از زمان ریاستش بر اقلیم گذشته بود و به بهانه شرایط امنیتی از قدرت کنار نمی‌رفت، برای این شرایط تدبیری بیندیشد یا حداقل شیوه حکومتی‌اش را تغییر دهد. اعتراضات بتدریج بالا گرفت و بارزانی برای منحرف کردن اذهان کردها از مشکلات، موضوع همه‌پرسی را مطرح کرد و این بدترین اقدامی بود که او می‌توانست انجام دهد و آرمانی که در میان کردها مطرح بود را بازیچه دست خود قرار داد تا همچنان بر اریکه قدرت تکیه زند.

با توجه به گرایشی که در کردها وجود داشت یک جو احساسی ایجاد شد که صدای اعتراضات را خاموش کرد. با نادیده گرفتن توصیه‌های بین‌المللی و یک اشتباه محاسباتی راهبردی، بارزانی همه‌پرسی استقلال را با عنوان تحقق آرمان تاریخی کردها برگزار کرد. اما حوادث کرکوک و پس از آن اتفاق افتاد و از دست دادن کرکوک و منابع درآمدی اقلیم، سبب بازگشت شرایط اقلیم به گذشته شد و یک شکست تبلیغاتی و روانی را بر کردستان عراق تحمیل کرد.

پس از آن، مسعود بارزانی با اعلام بازنشستگی سیاسی و سپردن قدرت به نیچروان بارزانی تلاش کرد بار دیگر افکار عمومی را منحرف کند. اما در پس پرده باز هم مسعود بارزانی بود که تلاش می‌کرد مسائل را هدایت کند. در این شرایط نارضایتی مردم کرد به اوج خود رسید و در اعتراضات اخیر دیدم که حتی به خشونت گرایید.

در شرایط فعلی، اوضاع مسعود بارزانی و حزب دموکرات کردستان بحرانی است و اگر انتخاباتی برگزار شود با توجه به ائتلاف‌هایی که در اقلیم کردستان و در سطح عراق شکل گرفته است، می‌توان پیش‌بینی کرد که بارزانی و حزبش یک شکست بزرگ پارلمانی را نیز متحمل خواهند شد. این احتمال وجود دارد که این انتخابات به مرگ سیاسی بارزانی و حذف او از معادلات سیاسی کردستان عراق منجر شود.

مسعود اسداللهی

کارشناس مسائل غرب آسیا